

in onderdeelen
- zou het kw-
erdienen. Men

looren, eens een
one. Zij liet een
toevallig op dat
vischte liet op
te-dame al eens
n, bij een boek
uit diens winkel
ook in den moe-

opingspunt voor
e op. Zij toont
ns op de blaak
particuliere auto
oploopte. Walter
i op, en draagt
de vader van het
niet Dechtine (zoo
to naar zijn huis,
wijk.

grootte kantoren
wordt als hij
er D'Alst. W.
r, krijgt een groote
Dechtine's vader
een uitmoediging
wint Walter de
n als de vader
lijft hij met de
ouwelijk gesprek
mistak heet „De

ek, die, zonder
rijvers-talent en
i, voor moderne
s als geraamte

conceptie! Als
raakt met een
eft trachten te
toevallig pa-
rij met Dechtine
ndelt, krijgt hij
ing gelegenheid
oonen, dat een
is, enz.

e eens met die
de fout schuilt.
r een novellist
telling, maar in
e menschen en
t omdat „Oost-
nder onderlinge
dan brengt de
a te zien en te
van gebeuren
or, dat als ook
ouden was, het
t z'n recht zou

to Walter" een
al een paar maal
oehent zich ook
rtreffelijke frag-
voorbij, terwijl
nenschennissen
g van den groo-
Walter met den
wijk", z'n strijd
i zoovele losse
s het daarbij te

en de oogen, en
en zelf, tal van
ken van den nor-
en ooden dag by
t vergruizen van
den, het kindch-
ten ligt het eigen-
te lengte blijft de
lang onveranderd
szelven toeschijnt
is anders te zijn.

egen in de schep-
is de aanvang
deuwe wereld uit-
ren; evenzoo bleef
het jaar, als de
teld en heel de
ogen wordt; maar
tijd van Mei tot
bleef de natu-
op te merken bij
in elk dier, schiet
n er niet kon-
et innemen, of er
ten; evenzoo kan
zijn bestemming
bereikt te hebben
nbare stoornis in
naar tusschen die
lijk en langdurig
i, waarbij al be-

ervan menscheijde
der schepping toe-
k bij het Christen-
oorden: 1o, dat
baar; 2o, wonder-
; en 3e, in den
on zal zijn.

bemerken, hoe juist in die gedeelten de toon sterk herinnert aan „Oostloorn", soms zelfs daarvan niet meer verschilt. Uffers is in deze fragmenten weer de novellist, die zich geheel aan z'n beschouwing wijden kan en om compositie zich niet hoeft te bekommeren.

Ook in z'n spreken over kerkelijke aangelegenheden zegt hij vaak mooie dingen, beschamend soms, door levensleed gestempeld veelal. Maar juist door zulke passages wordt de tegenstelling met de anders-klinkende gedeelten zoo scherp en krijgt het vermoeden grond, dat daar bitterheid achter steekt of zelfs vijandschap.

En daarom kan een wijzen op de verdiensten van dit boek niet ons laatste woord zijn. We erkennen ze, maar voegen er toch onmiddellijk aan toe, dat ze onze bezwaren niet verminderen. Want de roman is zeker niet voor iedereen geschikt. Bepaald gevaarlijk zelfs is hij voor jonge, nog niet-gevormde menschen, om z'n scepsis, z'n dikwijls te scherpe critiek, z'n bitteren toon. Het fijne, het mooie erin spreekt alleen tot hen, op wie de ge-vaaren geen vat meer hebben en zelfs dan moet men nog voorzichtig zijn. Ik geloof dan ook, dat de conclusie „niet geschikt voor onze kringen" de juiste is.

C. T.

ZENDING EN EVANGELISATIE.

Een reformatorisch rapport.

In aansluiting met ons vorig artikel over Hoofddienst en Hulpdienst, vestigen wij nu de aandacht op een rapport, waarin gehandeld wordt over de mogelijkheid en wenschelijkheid, om den medischen dienst over te dragen aan een vereniging.

Tot dusver gingen hoofddienst en hulpdiensten beide uit van de kerken. Echter werden sinds langen tijd daartegen verschillende bezwaren geopperd. Zoolang de arbeid nog aan het begin staat, en getracht moet worden eenige aansluiting aan het volk te krijgen, vallen de diensten samen; meer-malen wordt dan gezien, dat de zendeling het Evangelie brengt, aan zieken medicijnen uitreikt, en bovendien nog school houdt. Zelfs bleef het dan ook hierbij nog niet; de zendeling moest ook den hamer en andere werktuigen weten te hanteeren; hij was timmerman, tuinman en nog eenige andere „mannen" meer.

Dat dit een ideaal-toestand is, zal niemand be-weren; doch het was dikwijls noodzakelijk, om vas-ten voet aan wal te krijgen. Toch werd dan zoo spoedig mogelijk naar verandering uitgezien.

Bij het groeien van den arbeid kwamen voor de onderscheidene takken van het missionaire han-delen ook verschillende arbeiders; dat gaf dit voor-deel, dat elk onderdeel tot zijn recht kon komen, en de hoofddienst van de hulpdiensten zooveel mogelijk werd losgemaakt; tijdelijk moge zulk een vernemging geduld worden, en zelfs noodzakelijk zijn, op den duur kan het niet gehandhaafd blijven.

Zoo kwamen er naast de missionaire dienaren des Woords missionaire artsen en dito onderwij-zers. De hospitaaldienst bloeide voorspoedig op, en nam zelfs zulke afmetingen aan, dat sommigen hoofdschuddend gingen vragen, of de kosten wel zouden kunnen worden gedragen; de regeering tast-te flink in den subsidiebuidel, maar toch moest en moet in sommige kerken meer voor dezen hulp-dienst worden opgebracht, dan voor den hoofd-dienst. En dat is natuurlijk niet in orde; de hoofd-

dienst mag niet in het gedrang komen, maar moet hoofddienst blijven.

Met de scholen ging het ook den goeden kant uit, maar deze dienst toont toch een aanmerkelijk ver-schil met den medischen dienst. Immers, wij ma-ken onderscheid tusschen de gewone Inlandsche scholen, en de scholen, waarop het Hollandsch de voertuul is; de eerste soort scholen vragen van de zendinge kerken niet zooveel geld, omdat de leerkrachten (Inlanders) niet zoo duur zijn, en de regeering groote bijdragen verleent. En de andere scholen: de Hollandsch-Chineesche en de Hol-landsch-Inlandsche, gaan voor het meerendeel van afzonderlijk daarvoor opgerichte verenigingen uit; de kerken subsidieeren wel, doch hebben er geen rechtstreeksche zorg voor.

Het ligt dus voor de hand, dat reeds lang de vraag bij sommigen opkwam, of met name in den medi-schen dienst geen verandering ware aan te bren-gen. Ook wij hebben in deze rubriek reeds meerdere malen er op aangedrongen. Behalve het bezwaar, dat de hoofddienst in de knel zou raken, noem-den wij ook als bezwaar, dat het aanvaarden van de subsidie moeilijk overgebracht kon worden met het standpunt, dat onze kerken steeds heb-ben ingenomen, n.l., dat zij als kerken geen rijks-steun begeerden. En nu is het wel waar, dat de kerken dien steun hier niet voor zichzelf vroegen, maar voor de hulp, aan zieken te verlenen, doch dit verandert niets aan het feit, dat de kerken als zoodanig dien geldelijken steun kregen.

Deze en andere bezwaren hebben den kerkeraad der Geref. Kerk van Amsterdam er toe gebracht aan zijn commissie van advies voor de zaken der zending op te dragen, een rapport op te maken over de vraag, of het ook gewenscht en mogelijk zou zijn den medischen dienst der zending over te dragen aan een vereniging.

Deze commissie heeft vanwege het algemeen be-lang dezer zaak contact gezocht met eenige broe-ders uit verschillende deelen des lands. Resultaat van samensprekingen was ten slotte een rapport, dat wij in ons opschrift „reformatorisch" noemden.

Bij het doorlezen van dit rapport, waarin men dadelijk de meesterhand van Ds Breukelaar opmerkt, treft ons allereerst, dat er geen enkel principieel bezwaar tegen zulk een scheiding wordt ingebracht. Dit doet ons te meer genoegen, omdat daarmede, zij het ook zijdelings, den gedachtegang van ons vorig artikel over Hoofddienst en Hulpdienst als juist wordt erkend. Als men zich op het standpunt stelt, dat de hulpdienst eigenlijk zendingswerk is, ge-lijkstaande in beginsel met de prediking des Woords, dan zou natuurlijk overdracht van dien dienst aan een vereniging ongeoorloofd zijn. Het verheugt ons, dat de commissie blijkens het niet noemen van een beginsel-bezwaar, er juist zoo over denkt als wij.

Over de wenschelijkheid, om den hospitaaldienst over te dragen, zal wel niet veel verschil onder ons bestaan. Een andere vraag is, of het mogelijk zal zijn. Deze dienst is zoo nauw aan den hoofd-dienst verbonden, en is van zulk een verreikende beteekenis voor den eigenlijken zendingsarbeid, dat het niet gemakkelijk zal vallen, bij een mogelijke scheiding toch het verband te handhaven. Vast moet staan, dat zulk een vereniging den medi-schen dienst zal uitoefenen enkel en alleen in het belang der zending. Het zal moeilijk zijn te bewijzen, dat een vereniging zich het lot der kranke Javanen heeft aan te trekken alleen uit overweging van barmhartigheid; maar zou dit nog kunnen, de kerken mogen niet haar hospitalen overdoen aan een ver-

eeniging, die zelfstandig haar weg gaande, zich om de zending niet bekommeren zou.

Die medische vereniging zal dus een soort zen-dingsvereniging moeten zijn, d.w.z., dat zij haar medischen dienst zou verrichten alleen, of ten-minste hoofdzakelijk, met het oog op het zendings-werk. En al zal hier bijna alles afhangen van den goeden wil wederzijdsch, toch is het gewenscht, deze dingen nauwkeurig te stipuleeren. Het rapport spreekt dit dan ook nadrukkelijk uit.

Om de continuïteit met het verleden te hand-haven, is het rapport zelfs van gedachte, dat het noodig zal zijn, dat op elk terrein een vereniging of comité in het leven worde geroepen, om den medischen dienst op dat terrein over te nemen; b.v. Friesland zal voor Keboemen hebben te zor-gen enz. Voorzeker ligt hierin een goede gedachte; de historische band blijft alzoo trekken; Friesland voelt natuurlijk het hospitaal te Keboemen als zijn hospitaal, en zal gemakkelijk daarvoor blijven zor-gen. Of dit echter op den duur bevallen zal, is voor ons nog de vraag; want goed bezien is het toch maar schijn, om dat hospitaal te Keboemen dan nog als Friesland's bezit te beschouwen; want niet Friesland's vereniging heeft de beslissing over dien hospitaaldienst in handen, tenminste niet alleen; „de Algemeene Commissie" zal er toch ook een woordje in hebben mee te spreken. Zoo bezien wij tenminste de zaak. En al zou voorloopig elke provincie haar eigen terrein medisch bearbeiten moeten, dan is het toch nog de vraag, of niet op den duur de krachten moeten saamgetrokken, waar dit noodig blijkt.

Tevens missen wij in het rapport een oordeel, hoe het nu met Zeeland moet, dat zijn krachten niet aan den medischen dienst kon geven, doch op den hoofddienst geconcentreerd heeft. Daar zou, naar het rapport, een vereniging op het oogeblik al zeer weinig zin hebben, tenzij dan, om tot me-dischen dienst te komen.

Dit rapport is niet het laatste woord over deze zaak; want eerst moeten de zendinge kerken elk afzonderlijk de voorstellen, er in vervat, aanvaarden. En dan ligt het in de bedoeling, om het advies in te winnen van de algemeene vergadering van missionaire dienaars op Midden-Java (naar Soem-ba's oordeel wordt niet gevraagd); en daarmee is de zaak nog niet klaar; want dan zal ook nog aan de Generale Synode in overweging gegeven worden, om eenige, hierop betrekking hebbende, artikelen in de Zendingsorde te veranderen.

Dus er behoeft geen vrees te bestaan, dat over-haast gehandeld zal worden.

De kerken zullen ongetwijfeld met belangstelling van het rapport kennis nemen.

Om het belang van de zaak geven wij de over-wegingen, inzake het verband tusschen de kerken en tusschen de vereniging(en).

1o Elke regeling te dezer zake moet zich zoo nauw mogelijk aansluiten aan de historie. De con-tinuïteit moet zoo min mogelijk worden verbroken, opdat er bij de overdracht in den gang van het werk, zoowel in Holland als in Indië, bijna geen verandering gevoeld worde en alle schokken worden vermeden.

2o Er moet een innig contact blijven tusschen den Medischen dienst op elk terrein en de kring, die in Nederland voor de zending op dat terrein zorgt. Het is mede de kracht van de Geref. Zending, dat elk terrein een groep kerken heeft, die zich voor de bearbeiding van dat terrein verantwoordelijk gevoelen. Dat contact moet, ook wat den Medi-

Lichaam des Heeren slechts in haar schoot, maar in haar schoot dan ook volheerlijk, door de ziel ervaren wordt.

Blijft zulk een Kerk ons voor altijd onthouden? We vreezen zoo.

De kinderen Gods in ons vaderland staan gedeeld, gesplitst, gescheiden. Ze lieven, ze minnen, ze ver-kwijken elkander niet. Soms noemen ze elkaar nog broeders, maar ze voelen niet, dat ze één's Mans kinderen zijn. De broederlijke liefde is niet gebleven! Zoo is het met alles.

De prediking mist voor alle dingen de zalving des Heiligen Geestes. Onze leeraars putten zich uit. Ze doen wat ze kunnen. Maar wat de Gemeente hebben moet, krijgt ze niet. Elken Sab-bath moest het Jezus zijn die uitdeelt, en het door zijn leeraars naar de nederzittende schare liet dragen. Maar juist die uitdeeling, die geregelde, die voedende, die allen bereikende uitdeeling blijft achterwege. Er wordt te weinig ontvangen, om waar-lijk te kunnen geven.

Waar toe meer?

Hoe staat het met onze publieke geboden? Tast, proeft ge, beluistert ge er den diepen grondtoon van den hart en ziel doorzoekenden Trooster in? Wat dunkt u van het Sacrament? Van uw Doop, van uw Avondmaal?

Is uw kerkeraad drager van geestelijke macht, door den Koning der Kerk op hem gelegd en daardoor de Gemeente imponeerde, bindende, leidende?

O, leden van het Lichaam onzes Heeren! waarom, waarom blijven we in onze geestelijke ellende van den levensgloed des Eeuwigens zoo ver?

Men ziet, het zijn aangrijpende stukken, die in de uitgave van deze reeks Bijbelstudien verdonke-remand werden.

Mogen ze bij een herdruk nog eens aan het licht komen!

En ten slotte is er nog een andere werking des Heiligen Geestes, waarbij God eenig mensch uit-kiest, om eenige bijzondere kracht, 't zij voor zoolang hij leeft, 't zij voor een korter tijdvak, door hem aan anderen te openbaren en op anderen te doen werken. Deze pleegt men meer bijzonder de gaven des Heiligen Geestes te noemen.

De schrijver toont dan nader aan, hoe in elk dezer drie het wonder is.

Vreemder nog dan het uitvallen van vier artikelen in deze reeks over de Wonderen, is het uitblij-ven van een geheele reeks, die oorspronkelijk toch voor dezen derden bundel aangekondigd was (zie de advertentie in het Zondagsblad van 13 Juni 1875) over: Het mystieke Lichaam des Heeren, Zondagsblad 27 Juni—29 Augustus 1875).

Ook hieruit doen we een greep. Het slotartikel eindigt aldus:

Men heeft er ons aan gewend de Kerk of wat der Kerke is als een koude, dorre materie, van geen aanbangel voor onze ziel, als de eere Gods niet rakende, tot een quaestie van scribaten en attestatiën, van plantsgelden en secundi, van stem-briefjes en cijfers te verlagen.

Dat blijve zoo niet.

Daar lijdt elk kind van God schade bij.

Dat is onverantwoord tegenover het opkomend geslacht.

Tot aanwijzigingen komen we in deze Bijbelstudien niet; slechts dringen we er op aan, dat men deze waarheid onder de oogen zie: Voor dit en het toekomstige geslacht is de ontstentenis van een deugdelijk Kerk een onberekenbare schade.

Deugdelijk zal die Kerk dan eerst zijn, indien er geen kinderen Gods dan in haar gewonnen en ge-boren worden, en de levensgloed van het mystieke

Van welken aard die wonderbare verschijnselen zijn mogen, doet daarbij niets ter zake. Ze zijn anders bij het jaar dan bij den mensch, anders bij de plant dan bij het dier, en moeten dus ook bij het Christendom wel anders dan bij die alle zijn; verschijnselen bij dat Christendom als zoodanig pas-send en voegend; samenhangend met zijn aard en zijn komst in de wereld bevorderend; maar verschijn-selen, die onderworpen waren aan dezen gemeenen regel, dat ze er geweest waren in het begin, zich aan het einde herhalen, maar inmiddels uit-blijven zouden.

En voorts uit artikel XVII:

Ook de Heilige Geest doet wonderen; wonderen in den meest eigenlijken zin des woords; die wonde-ren, wier onafgebroken voortdurend 's Heeren macht in elke eeuw, in elk land, in elke geestelijke beweging openbaart.

Zelfs van ongeloovige zijde is toegestemd, dat deze wonderen op geestelijk gebied even onverklaar-baar, mysterieus en aanbiddelijk zijn, als de meer stoffelijke wonderen.

Er is een wonder van den Heiligen Geest aan-wezig, zoodra en zoo dikwijls de levende God eenig mensch voor zijn instrument gebruikt.

Drieënel kan deze werking zijn.

De volste en rijkste grijpt plaats, indien de levende God eens voor altijd een scheepsel, tot zijn instrument kiest, aanneemt tot zijn kind en nu zijn Geest in hem werken, voor hem denken, d.i. bidden, en door hem spreken laat. Dit is wederge-boorte.

Een geheel verschillende werking grijpt plaats, indien de Heilige Geest iemand die met het ambt bekleed is, bezigt en gebruikt, om door hem in zijn ambtelijke waardigheid te doen en te werken, wat deze mensch zelf nooit had kunnen doen. Dit is de ambtelijke gave.